

Posudek na diplomovou práci Moniky Celbové

„Obsahové propozice v současné japonštině“

Japonska' větná' doplňka!

Diplomantka se zaměřila na důležitou součást japonské větné skladby, již tvoří ucelené „obsahové propozice“ uváděné často partikulí TO nebo výrazy obsahujícími tuto partikuli, případně dalšími „komplementačními“ částicemi. Termín „obsahová propozice“ odkazuje k poměrně široké škále větných celků, u nichž se v predikátu hlavní věty uplatňují v řídicí funkci slovesa nesoucí význam smyslových vjemů, kognitivních procesů a vyjadřovacích aktů. Vzniklý syntaktický celek je pak analyzován jako řídicí sloveso a jeho obligatorní doplnění. Diplomantka bere dále v úvahu i obdobné obligatorní doplňky (argumenty) rozvíjející substantivum, které se stává řídicím členem vzniklého syntaktického celku. Kromě např. (vypovídací, uvozovací atp.) partikule TO (complementizer) zde nacházejí uplatnění i pomocná jména a partikule v substantivizující funkci, např. KOTO, NO (nominalizers). Z terminologického hlediska je sporné, zda kontext této práce opravňuje autorku k používání termínu „partikule“ KOTO pro jazykový prostředek nepatřící k japonským *džoši*.

Potřeba detailního zkoumání daného jevu vychází u M. Celbové ze zkušenosti ne-rodilého mluvčího japonštiny hledajícího pravidlo pro utváření obsahových propozic různého typu („jako vedlejší věty předmětné, jako vedlejší věty účelové, jako přímá a nepřímá řeč, jako nepřímé otázky či rozkazy aj.“). Takové pravidlo nachází autorka v novějších gramatikách japonského jazyka přiznávajících nominalizačním a komplementačním jazykovým prostředkům „vlastní specifický význam“ (princip sémantické kompatibility). Jde o situační příznakovost těchto prostředků, jež je v této práci definována podle generativně-transformační teorie jako „obecná sémantická implikace, která musí být v souladu se sémantickou implikací řídicího predikátu nebo s míněním mluvčího.“ Sémantické pravidlo je dále doplněno gramatickým pravidlem „restrikce v užití slovesného času a způsobu“ a transformačním pravidlem „vynechaného podmětu“. Sledování účinnosti těchto pravidel v japonštině je v celé práci provázeno srovnáním utváření obdobných typů výpovědí v češtině, případně v angličtině.

Diplomantka prokázala v této práci schopnost správně popsat jednotlivé typy obsahových propozic v japonštině ve světle předem zdůvodněných teoretických východisek. V dostatečné míře užívá a hodnotí teoretické práce japonských i mimojaponských lingvistů a svá tvrzení dokládá vhodně volenými příklady. Navrhuji hodnotit její práci stupněm výborně.

Z. Švarcová
Zdenka Švarcová